

REPLIK

När 1:e antikvarien Ulla Westermark, en numismatiker av facket, hedrade min artikel med ett genmäle, väntade jag mig en systematisk genomgång och ett grundligt vederläggande av mina många argument samt — till min uppbyggelse — en presentation av nya motargument, som jag förbisett eller varit okunnig om. Därav blev intet; av mina 18 (17 + 1) argument ogillar hon bara ett (se nedan) och nöjer sig med att upprepa Kraays enligt min mening orimliga förmodanden. I övrigt noterar jag, att vi är överens på de flesta punkter: med några få signifikanta undantag (se nedan) hade jag själv kunnat skriva det mesta av texten från stycket före not 3 t.o.m. stycket vid not 13 (partiet mellan 13—16 gäller ej min uppsats). Den uppmärksamme läsaren skall också finna, att jag faktiskt gjort just detta; våra fakta är gemensamma, och de få jag inte redan nämnt låter sig mycket väl förenas med substansvärdeteorin.

Några få punkter i korthet: U.W. säger, att det i antika källor finns uppgifter om värderelationen mellan olika mynt men inte om deras vikt. Hur gärna hade jag inte bytt ut hela den onödiga bibliografien om 17 nr mot en enda referens här! *De facto* är påståendet dessutom inkorrekt: jag har själv (s. 28: 6) hänvisat till en text, där viktrelationen betonas. Men kan U.W. presentera texter, där endast värderelationen anges, är det bra: det är ju ett stöd för substansvärdet (om vikten = värdet finns ju ingen anledning att ange vikten; det var ju för att slippa vägningen man präglat stycket; jfr s. 33: 17). Det sägs också, att nya slumpfynd bekräftar de tidigare resultaten, men jag har pekat på ett högrelevant nytt fynd (s. 8¹¹, 15, 17; jfr 12²⁶), som innebär en total omkastning av kända fakta, vilket f.ö. betonats för mig av fyndets utgivare, Martin Price, både i brev och vid personligt sammanträffande (U.W:s påpekande i not 3, att de sensationella mynten utgör endast 3 % av fyndet, är icke relevant; det, det gäller, är antalet exemplar från s. Italien gentemot Kraays siffra, som är 0; jfr s. 17). I U.W:s punkt a) bör nog ”nästan uteslutande” modifieras; vi har dessutom ganska få säkra fynd 630—520. I punkt b) har U.W. jämnat vägen genom att tala om ”endast . . . två områden” men i det följande om ”de grekiska städerna” — poängen är ju annars,

att de två områdena sammantagna omfattar talrika myntorter. Fynden i IGCH visar klart, att myntcirkulationen varit rent häpnadsväckande livlig (se min art. s. 8¹¹, 14⁸⁸, 17, 31: 13), och när U.W. nämner — precis som jag (s. 11, 29: 7, 32⁹¹) — att många grekiska städer inte hade egna mynt under 500- och 400-talen, borde hon kanske hellre tala om det stora antal städer, som hade mynt (betr. U.W:s övriga argument se min art.: handel utan mynt, s. 22, 23, 29: 7; små valörer, s. 18⁹⁰, 29: 7—8, 31: 12; myntens officiella karaktär, s. 16⁴¹, 30: 10, 31: 13, 32⁹¹; handelns vägar, s. 14—17 (ssk. 15, 17); mynt i Egypten, s. 19, 31: 13; halten i Atens mynt, s. 32: 13; etc. etc.). Gentemot mitt argument nr 5 påpekar U.W. med rätta, att orden för vikt och värde inte bevisar substansvärdeteorin, men det har heller aldrig hävdats; jag har betonat (s. 26, 34), att mina argument skall värderas sammantagna, och argumentet rörande viktorden harmonierar väl med de andra. U.W. säger, att vikt och halt kunde ändras utan inverkan på värdet, men detta motsäges av alla av mig kända exempel före ca 400 (betr. halt och vikt se min art. s. 22 och argument 4, 6, 8, 13—15).

På en punkt synes U.W. ha missförstått mig. Jag har aldrig avsett att kritisera IGCH, än mindre männen (och kvinnan) bakom detta förträffliga verk: när jag varnar för slumpen, avser jag bondens spade och de statistiska slutsatser, som baseras på slumpfynden. Beträffande min ”onödiga tillrättavisning” av Kraay och hans skola (vad har Skaare och vikingarna i not 2 med detta att göra?) kan jag bara konstatera, att de bevarade fynden representerar promilletal av den forna cirkulationen, och om man då baserar vittomfattande teorier på 3—5 fynd, ja, i flera fall på ett enda fynd, har man inte beaktat slumpfaktorn. U.W. beklagar också inledningsvis, att jag kritiserar en så framstående auktoritet som Kraay. Jag hyser den största respekt för Kraays (och U.W:s) omfattande kunskaper, men skall vi låta fakta och vår egen bedömning av dem ersättas av förlitan på auktoriteter, skäms jag inte för att sätta Aristoteles’ klara uttalanden före Kraays (se min art. s. 28: 6, 33: 17).

Om vi nu likväl är ense på de flesta punkter, hur kan vi då nå så olika resultat? Till viss del tror jag, att svaret ligger i vetenskapens långt drivna specialisering i vår tid: vi behärskar alla detaljer i vår specialitet, men ej syntesen. U.W. påpekar förträffligt, att det ej fanns några fasta gränser mellan det politiska, religiösa och ekonomiska samhällslivet. Jag menar, att frågan om de tidiga myntens funktion är just ett problem, som ej kan besvaras enbart i numismatiska termer.